

G. Ionescu Gion

Redacția revistei noastre nu poate uita că, acum câteva săptămîni, a murit și a fost dus la groapă G. Ionescu Gion — figură de proră, în ultimii douăzeci și cinci, treizeci de ani, a teatrului românesc; mai precis spus: a scenei, a actoriei noastre, din acest răstimp, atît de tumultuos și de innoitor.

De-a lungul acestei epoci de ctitorie, viața interioară a teatrelor noastre — ca și a tuturor celorlalte instituții — a fost, pînă mai acum cîțiva ani, într-o accentuată mișcare, în căutarea cristalizărilor definitive. Poate că din această cauză — dar, poate că și din cauza naturii lui, neliniștită, căutătoare, rătăcitoare —, Ionescu Gion a făcut parte, fără a mai aminti începuturile lui ieșene, din ansamblurile multor teatre bucureștene, începînd cu Teatrul Național, unde interpreta rolul lui Iago, la o vîrstă aproape neverosimilă, și încheind cu Teatrul Mic, unde a jucat numeroase roluri mari, străvechi, mai puțin vechi, ceva mai noi, și foarte noi; unde abia îl jucase, în *Antigona*, pe Creon, punîndu-i pecetea unui clasicism nou; și unde, acum cinci ani, l-a doborît trăsnetul bestial și orb al naturii — „mamă”, zvirlindu-l în bolgia unei neimaginabile suferințe: cinci ani de suferință infernală, de întrebare infernală, de așteptare infernală. În adevăr adevărat, Ionescu Gion a murit atunci, acum cinci ani, și s-a îngropat singur, în cămărușa-chilie, cocoșată la un etaj al optulea sau al zecelea, în care locuia, și care, cu forma ei paralelipipedică, cu pereții ei strînși, reci și aspri, semăna, grozav și înspăimîntător, cu un sicriu; așteptînd — cinci ani! — trecerea în celălalt sicriu, acolo a „trăit” Ionescu Gion, fără geamăt și fără plîngere, numai cu demnitate și cu mîndrie, singur ca un mort: în durere fără margini, și în ascuțită, tot atît de dureroasă conștiință...

„Nu ești deloc bolnav, mi-a spus
Un medic ce-a venit la patul meu...”

Astfel începe o poezie a lui Ionescu Gion, scrisă cu nu prea multă vreme înainte de coborîrea în iad. O, derizorii, jalnice încercări ale omului — fie el mare poet — de a citi în bezna destinului!

Făcînd parte din atîtea ansambluri teatrale, jucînd pe atîtea scene, din București și din provincie, mereu prezent, timp de aproape treizeci de ani, la punctul de vîltoare și de adîncime al activității artistice și teatrale, urmele lăsate de Ionescu Gion, influența lui — în „stilul” interpretativ de astăzi, în orientarea interpretărilor spre rol, în procesul atît de dificil și de subtil al așa-numitei „identificări cu rolul”, în conversația și în declamația scenică — ar trebui să fie foarte lesne de identificat, ca urme încă atît de proaspete.

Trăsăturile dominante și caracteristice ale lui Ionescu Gion au fost inteligența, sensibilitatea și gustul: toate trei în neîncetată acțiune, la cea mai înaltă tensiune. Nu sînt trăsături specifice actorului. Toți marii artiști — de orice fel —, toți creatorii — în artă, în gândire, în cultură —, s-au caracterizat prin existența, prin acțiunea și prin orientarea neîncetată a acestei trihotomii psiho-morale, a acestei matrice a conștiinței de mare personalitate, spre domeniul specific. Auxiliarul principal al funcționării împletite a celor trei trăsături fundamentale, pentru Ionescu Gion a fost cultura, intelectualitatea. Gion era plin de cultură, de „carte“, ca o cupă plină, pînă la buză, de un vin greu, îmbătător. Era predestinat să „știe“, să cunoască, să mediteze. Avea o gândire suplă și ascuțită. Avea idei mari. Dacă ar fi trăit în albia primelor lui preocupări — studiile de filosofie —, putem fi siguri că Gion ar fi lăsat, în cultura noastră, urme durabile.

Cu aceste forțe, Ionescu Gion a devenit actorul atât de original, atât de aparte, care a dat atîta bucurie publicului, dar care, din vina soartei, nu a dat, fără îndoială, tot ceea ce putea da. Actor ginditor, actor scormonitor, actor faber, Ionescu Gion nu concepea interpretarea unui rol, decît ca pe o mereu repetată ipoteză de viață, de experiență umană, ca pe o „situație“, pe care el o pătrundea, o încerca și trăia, cu toate forțele cugetului și ale sufletului, cu deplina dăruire a conștiinței, dar fără pretenția de a epuiza, de a închide, de a pecetlui definitiv. Această rezervă intelectuală, în fond melancolică modestie artistică, l-a făcut să nu dea, niciodată, o prețuire exagerată „darurilor naturale“, care lui nu-i lipseau, dealtfel, deloc; nimeni, dintre cei ce l-au cunoscut, dintre cei ce l-au văzut și ascultat, nu va uita vreodată înfățișarea lui fizică, alcătuirea lui „naturală“, atât de neasemănătoare cu altele: silueta subțiratică și ușor boltită, paloarea stranie a obrazului, privirea blîndă, tristă, dar lucidă și sfredelitoare, fruntea uriașă, sub cupola, ca de observator astronomic, a unui craniu gigantic, de mult părăsit de orice cosiță sau plete, de crinierele și buclele specifice portretului actoresc; pe acestea le lăsease junilor-primi. Și cine — dintre cei ce au auzit-o, măcar o dată — va putea uita vocea lui, corespondent sonor al sticlei de Murano?

O șansă (a lui? a noastră?) pentru păstrarea lui Ionescu Gion, și nu numai atât, a fost harul lui poetic. A fost un poet deosebit de dăruit, care știa să dea glas liric sensibilității și meditației adînci, așa cum, pe scenă, știa să le dea glasul direct al vieții. În viața literară, în dinamica literară zilnică (presă și critică), opera (căci trebuie numită Operă) lui Ionescu Gion n-a reținut, pînă azi, atenția insistentă pe care o merită: nu încapе vorbă că această atenție va veni, se va manifesta, căci în viața literară și în activitatea literară, spre deosebire de cea teatrală, întoarcerile sînt posibile și învierile sînt cuprinse în legi. Din fericire, două volume de poezii au apucat să apară (unul — la „Editura pentru literatură“, al doilea — la Editura „Cartea Românească“). Aci, mărturia marelui Ionescu Gion e indelebilă.

Aceste două, trei sute de poeme, salvate dintre cele mult mai numeroase pe care le-a scris (și care își așteaptă, încă, dreptatea), vor fi mereu vești și scrisori, trimise nouă cu anticipație, de către actorul și poetul care a avut sentimentul morții și neantului, cum puțini l-au avut. Iar mesajele pe care, nu încapе îndoială, va continua să ni le trimită, de dincolo, tot prin poemele lui le vom primi.

„T“

telex-„,teatrul“●telex-„,teatrul“●telex-„,teatrul“●

(continuare de la p. 31)

În programul de sală la spectacolul Teatrului municipal din Ploiești, cu piesa Nu ne naștem toți la aceeași vîrstă, de Tudor Popescu, sub binecunoscutul chip al bărbosului dramaturg, scrie că e vorba despre Vintilă Făcăianu, în vreme ce Vintilă Făcăianu, care este pictorul scenograf al teatrului, este dat drept

Tudor Popescu. O clipă de neatenție din partea redactorului acestui program — destul de neglijent în ansamblu! — și, gata gafa! ● George Constantin declară, imperturbabil, într-un interviu publicat în „Flacăra“: „Nu avem piese originale bune“. Așadar, piesele scrise de D. R. Popescu, Marin Sorescu, Al. Sever,

Paul Everac, Ion Băieșu, Teodor Mazilu sînt proaste! ● Noul director al Teatrului Național din Cluj-Napoca este dramaturgul, cronicarul dramatic, scriitorul Constantin Cubleșan. Îi dorim mult succes, pentru ca Naționalul clujean să fie la înălțimea nuișunii sale.

FAIMA